

Folkhälsomyndigheten

info@folkhalsomyndigheten.se

daniel.sundvall@folkhalsomyndigheten.se

Stockholm 2020-10-27

REMISSYTTRANDE;

Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och anslutande ändringsföreskrifter (Ert diarienummer 04642-2020)

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar ca 5 550 medlemsföretag med runt 8 260 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer samt turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har fått del av rubricerad remiss och får härmed inkomma med följande.

YTTRANDE

Innehållet i Folkhälsomyndighetens förslag

Folkhälsomyndigheten föreslår följande ändringar i föreskrifterna och allmänna råden om smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

Minimigränsen om en meters avstånd mellan sällskap ska regleras i bindande föreskrift i stället för i allmänna råd

I de nu gällande föreskrifterna och allmänna råden om smittskyddsåtgärder på serveringsställen finns ett allmänt råd om att besökare *bör* kunna hålla minst en meters avstånd till andra sällskap. Folkhälsomyndigheten föreslår nu att det i stället införs en föreskrift som anger att avståndet mellan olika sällskap *ska* uppgå till minst en meter. I praktiken skulle detta innebära att regleringen blir rättsligt bindande och att den som driver ett serveringsställe måste se till att avståndet mellan sällskap är minst en meter.

Enligt Folkhälsomyndigheten är syftet med detta förslag att det ska bli tydligare för både tillsynsmyndigheter och de som driver serveringsställen att ett ur smittskyddssynpunkt

säkert avstånd är minst en meter mellan sällskap samt att tydliggöra att det inte är möjligt att ha ett kortare avstånd än en meter mellan sällskap.

Folkhälsomyndigheten anger att frågan om avstånd framförallt har uppkommit i relation till användningen av fysiska avskiljare mellan sällskap och om detta skulle kunna innebära att ett mindre avstånd kan hållas. Folkhälsomyndighetens uppfattning är att användning av avskiljare är en av flera lämpliga smittskyddsåtgärder som kan vidtas, men att den viktigaste åtgärden för att minska risken för smittspridning på serveringsställen är att skapa avstånd mellan sällskapen och förhindra att trängsel uppstår. Enligt myndigheten är det därför motiverat att införa ett krav på minst en meters avstånd i föreskrift.

Ett nytt allmänt råd om att vid behov öka avståndet mellan sällskap

Folkhälsomyndigheten föreslår även ett nytt allmänt råd där det anges att den som driver serveringsstället vid behov bör öka avståndet mellan sällskap till mer än en meter. Syftet med rådet är enligt Folkhälsomyndigheten att tydliggöra att regleringen om en meters avstånd är ett minimikrav och att den som driver serveringsstället kan behöva utöka avståndet ytterligare för att undvika trängsel. Den som driver serveringsstället ska enligt Folkhälsomyndigheten vidta dessa åtgärder utifrån serveringsställets individuella förutsättningar.

Storleken på ett sällskap ska begränsas till högst åtta personer - och större sällskap än så ska delas upp i mindre sällskap

Folkhälsomyndigheten föreslår en föreskrift som innebär att den som driver ett serveringsställe ska se till att antalet besökare i ett och samma sällskap uppgår till *högst åtta personer*. Innebörden av detta är enligt konsekvensutredningen att antalet besökare i ett och samma sällskap vid ett bord, en bardisk eller liknande får uppgå till högst åtta personer. Vidare föreslås att om det sällskap som besöker serveringsstället uppgår till fler än åtta besökare ska den som driver serveringsstället *delat upp sällskapet i mindre sällskap med högst åtta besökare i varje*.

Enligt Folkhälsomyndigheten är skälet till denna föreslagna ändring - utöver det övergripande syftet att minska smittspridningen – dels att minska risken för trängsel genom att serveringsställen endast får ha sittande sällskap om högst åtta personer, och dels att göra det tydligare för tillsynsmyndigheten och serveringsställen hur möbleringen av serveringsstället bör utformas.

Förtydligande om avstånd samt villkor vid buffé och liknande

Det föreslås en föreskrift som innebär att besökare får dock hämta mat och dryck vid en disk, en buffé eller liknande, om det kan ske utan att trängsel uppstår och *med minst en*

meters avstånd från besökare som sitter ned. Avståndet mellan sittande sällskap och de besökare som står vid en buffé eller liknande måste då alltså uppgå till minst en meter.

Syftet med den föreslagna ändringen är enligt Folkhälsomyndigheten att minska risken för trängsel och säkerställa att besökare kan hålla ett ur smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra även vid verksamheter som har bufféer och liknande.

Konserter, idrottsevenemang och liknande verksamhet på ett serveringsställe ska endast få anordnas för sittande publik

Folkhälsomyndigheten föreslår en föreskrift om att konserter, idrottsevenemang och liknande verksamheter på ett serveringsställe endast får anordnas för *besökare som sitter vid ett bord, en bardisk eller liknande.*

Syftet med förslaget anges vara att förebygga att besökare från olika sällskap inte håller ett ur smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra. Enligt Folkhälsomyndigheten är föreskriften också systematisk och logisk i relation till regleringen om att servering av mat och dryck endast får ske till besökare som sitter ned.

Folkhälsomyndigheten anger att ändringen görs mot bakgrund av undantaget i förordningen om förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, vilket innebär att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar på serveringsställen inte träffas av förbudet mot fler än 50 deltagare. Folkhälsomyndigheten bedömer att detta undantag har medfört att det behöver regleras närmare hur sådana arrangemang ska bedrivas på serveringsställen på ett ur smittskyddssynpunkt säkert sätt.

Den föreslagna regleringen är enligt Folkhälsomyndighetens konsekvensutredning avsedd att träffa såväl arrangemang som omfattas av ordningslagen som andra arrangemang.

Föreskrift om att lämpliga åtgärder ska anpassas utifrån serveringsställets individuella förutsättningar

Det föreslås att det nuvarande allmänna rådet om att åtgärder ska anpassas utifrån lokalens utformning, antalet besökare och omständigheterna i övrigt på serveringsstället ska ändras till bindande föreskrift.

Syftet med denna föreslagna ändring är enligt Folkhälsomyndigheten att tydliggöra att åtgärderna för att undvika trängsel vid behov ska varieras utifrån serveringsställets individuella förutsättningar.

Visitans synpunkter på förslagen

Bakgrund

Företagen i besöksnäringen – restauranger, hotell, konferensanläggningar, nöjesparker, nattklubbar, skidanläggningar och campingplatser m.m. – har drabbats oerhört hårt till följd av coronapandemin och de restriktioner som införts i samband med denna.

Särskilt hårt har företagen drabbats av restriktionerna i lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen med anslutande föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) från Folkhälsomyndigheten samt förordningen (2020:114) med förbud mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med fler än 50 deltagare. Den nämnda förordningen innehåller sedan den 8 oktober 2020 inte längre några begränsningar avseende antalet deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar på serveringsställen som omfattas av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, men den hindrar alltså många verksamheter – helt eller delvis – från att bedriva normal verksamhet. Från och med den 1 november 2020 gäller återigen en begränsning till högst 50 deltagare vid anordnande av offentlig danstillställning även på serveringsställen.

Visita är helt och fullt på det klara med att människors hälsa alltid måste sättas i främsta rummet och vi har mycket stor respekt och förståelse för att olika typer av åtgärder måste vidtas för att motverka spridningen av covid-19. I detta ligger också att förändringar kan komma att behöva ske och ytterligare åtgärder vidtas beroende på hur smittspridningen utvecklas. Visita och våra medlemsföretag har nu i över ett halvårs tid vidtagit en mängd åtgärder för att bidra till att motverka smittspridning och för att efterleva de restriktioner som gäller och vi ser detta som en självklar och viktig uppgift under rådande förhållanden.

Det företagen nu så akut behöver – och har behövt under en längre tid – är i första hand rimliga förutsättningar att bedriva sina verksamheter på ett normalt och fungerande sätt. De restriktioner som har införts i samband med coronapandemin innebär för de flesta av Visitans medlemsföretag mycket allvarliga begränsningar i och i vissa fall ett fullständigt omöjliggörande av driften av verksamheten, dvs. i praktiken ett näringsförbud.

Visita har under lång tid framfört att det måste vara högt prioriterat att lätta på eller helt upphäva de restriktioner som finns så snart det bedöms vara möjligt och rimligt ur ett smittskyddsperspektiv. Det behövs i det sammanhanget också en konkret och tydlig plan framåt från såväl politiken som från myndigheterna samt ett aktivt arbete i dialog med näringen för när och hur sådana förändringar ska ske, så att företagen successivt

och under ansvarstagande former kan återstarta sina verksamheter och bidra till sysselsättning.

Restriktioner får inte vara mer ingripande än nödvändigt och behovet av dem måste omprövas löpande

Visita vill betona den stora vikten av att nödvändigheten av skärpta föreskrifter och allmänna råd samt omfattningen av och innehållet i dem mycket noggrant övervägs. Mer omfattande och långtgående restriktioner än vad som verkligen bedöms vara nödvändigt och proportionerligt för att motverka smittspridning måste undvikas. Och på motsvarande sätt som det måste ske en noggrann avvägning av behovet av införande av skärpta regler är det av stor vikt att olika restriktioner också bedöms och omprövas löpande. Så snart regler som på olika sätt begränsar eller hindrar verksamheterna på olika sätt inte längre kan motiveras måste de också upphävas.

Med tanke på de regionala och lokala skillnader som kan föreligga ur smittspridningssynpunkt bör – i syfte att öka träffsäkerheten i olika restriktioner – lokala skillnader i regelverken tillämpas i den utsträckning det är möjligt, så att inte fler verksamheter än nödvändigt träffas av begränsningar.

Visita har följande synpunkter på de föreslagna ändringarna i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

Reglering av minimigränsen om en meters avstånd mellan sällskap i föreskrift

I de nu gällande föreskrifterna och allmänna råden om smittskyddsåtgärder på serveringsställen finns ett allmänt råd om att besökare bör kunna hålla minst en meters avstånd till andra sällskap. Visita anser att det är tillräckligt att detta kvarstår som ett råd.

Folkhälsomyndighetens förslag att det i stället ska införas en föreskrift som anger att avståndet mellan olika sällskap *ska* uppgå till minst en meter innebär i praktiken – såsom föreskriften är utformad – att regleringen blir rättsligt bindande och att den som driver ett serveringsställe får ett strikt ansvar för att i varje stund se till att avståndet mellan sällskap är minst en meter. En sådan reglering ter sig inte som lämplig och rimlig, eftersom den som driver ett serveringsställe i hög grad också är beroende av hur gästerna väljer att röra sig och agera i det enskilda fallet, oavsett hur noggrann verksamhetsutövaren har varit vid utformning av lokalen och möbleringen.

Det bör enligt Visitas uppfattning vara tillräckligt att den som driver ett serveringsställe genom möblering m.m. ombesörjer att det finns *faktiska möjligheter* för sällskap att

kunna hålla minst en meters avstånd till varandra. För det fall en föreskrift om detta anses behöva införas bör den därför – av proportionalitets- och rättssäkerhetsskäl – inte vara mer långtgående än att den anger att den som driver ett serveringsställe ska se till att sällskap *kan* hålla minst en meters avstånd mellan varandra.

Ett nytt allmänt råd om att vid behov öka avståndet mellan sällskap

Det föreslagna allmänna rådet om att den som driver ett serveringsställe vid behov bör öka avståndet mellan sällskap till mer än en meter är enligt Visitas bedömning oklart till sin utformning och bör därför inte införas. Frågan om när sådant behov skulle anses föreligga framgår överhuvudtaget inte av rådet. Det finns en uppenbar risk att ett råd med denna oklara innebörd kommer att tillämpas på ett olikartad sätt bland landets kommuner i samband med tillsyn på serveringsställen.

Begränsning av storleken på ett sällskap till högst åtta personer

Visita ifrågasätter om den föreslagna begränsningen av antalet personer i ett och samma sällskap vid ett bord eller bardisk eller liknande till högst åtta personer är nödvändig.

Serveringsställena har under senare tid planerat sina verksamheter utifrån nu gällande regler om smittskyddsåtgärder på serveringsställen, som inte innehåller någon angiven begränsning av hur stort ett sällskap får vara. I detta ligger också att många verksamheter har genomfört bl.a. ombyggnationer, investeringar i nya bord och andra möbler samt att lokalerna har möblerats och inrättats för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett sätt som är säkert ur smittspridningssynpunkt. Att nu – när företagen har inrättat sig efter och utformat sina lokaler och möblemang utifrån nu gällande regler – begränsa antalet personer som kan sitta vid ett och samma bord eller liknande till högst åtta skulle för många verksamheter få negativa konsekvenser och ytterligare försvåra deras möjlighet att driva verksamheten vidare.

I grund och botten anser Visita att det ytterst bör vara upp till var och en att avgöra tillsammans med vem eller vilka man anser sig utgöra ett sällskap och därmed kan dela bord med. En begränsning av det antal personer som får sitta tillsammans till högst åtta kommer säkerligen också att medföra att sällskap som normalt och i det vardagliga livet umgås och träffas regelbundet i större antal än så – det kan handla om exempelvis familjemedlemmar, andra släktingar eller arbetskamrater – inte får sitta tillsammans på just en restaurang eller ett annat serveringsställe.

För det fall det ändå skulle anses nödvändigt att begränsa antalet personer i ett och samma sällskap vid samma bord eller liknande till ett visst angivet antal bör detta sättas betydligt högre än till åtta.

Vidare bör en eventuell föreskrift inte – på sätt som nu är föreslaget – ange att den som driver ett serveringsställe ska se till att ”antalet besökare i ett och samma sällskap uppgår till högst åtta personer”. Detta kan missförstås som att bokningar av större sällskap än åtta personer inte får accepteras, vilket inte är avsikten med den föreslagna föreskriften. Ordalydelsen i föreskriften bör i stället – om en föreskrift med avsikten att avgränsa hur många personer i ett sällskap som får sitta tillsammans vid ett gemensamt bord eller liknande bedöms vara nödvändig – tydligt uttrycka just detta, i syfte att undvika missförstånd.

I detta sammanhang vill Visita starkt betona den stora vikten av tydlighet i såväl reglernas utformning som sådana som hur de kommuniceras utåt av myndigheterna. Det finns en klar tendens att olika regler har kommit att ”övertolkas” av allmänheten och potentiella kunder hos bl.a. serveringsställen, vilket medför att verksamheter som bedrivs ansvarsfullt och helt i enlighet med gällande regler och rekommendationer för att motverka spridning av covid-19 tappar kunder och viktiga intäkter i onödan. När det gäller eventuella begränsningar av antalet personer i ett sällskap som får sitta vid samma bord är det därför mycket viktigt att dessa utformas och kommuniceras på ett sätt som klargör att det handlar just om hur många personer i ett sällskap som får sitta vid samma bord och inte hur många personer som ett sällskap som helhet får bestå av. Det behöver med andra ord tydliggöras i en eventuell kommande föreskrift att ett sällskap på ett serveringsställe i och för sig kan vara fler än x personer, men att högst x personer i sällskapet får sitta vid ett och samma bord.

Avstånd samt villkor vid buffé och liknande

Avståndet mellan sittande sällskap och de besökare som står vid en buffé eller liknande måste enligt Folkhälsomyndighetens förslag uppgå till minst en meter. Visita anser att det bör klargöras att gäster som tillfälligtvis passerar andra sällskap med kortare avstånd än en meter efter att exempelvis ha hämtat mat eller dryck vid en buffé accepteras.

Sittande publik vid konserter, idrottsevenemang m.m. på serveringsställen

Förslaget att konserter, idrottsevenemang och liknande verksamheter på ett serveringsställe endast får anordnas för besökare som sitter vid ett bord, en bardisk eller liknande bör inte införas i dess nuvarande utformning. En sådan reglering riskerar att komma i direkt och uppenbar konflikt med annan tillståndsgiven verksamhet där det inte finns något hinder mot att besökare står upp.

Exempelvis uppkommer här frågan hur regleringen skulle tillämpas i de fall då ett serveringsställe har tillstånd enligt ordningslagen från Polismyndigheten till offentlig danstillställning och samtidigt genomför till exempel en konsert på serveringsstället.

Det måste rimligen vara uteslutet att besökare på ett serveringsställe med sådant s.k. danstillstånd inte skulle få tillåtas dansa där i samband med konserten, eller före eller efter densamma.

Skärpta föreskrifter och allmänna råd medför ökat behov av stöd till företagen

Visita vill framhålla att det redan nu föreligger ett mycket stort och akut behov av att förlänga och utöka olika statliga stödåtgärder för företagen i besöksnäringen. Om olika typer av restriktioner förlängs eller utökas i omfattning i stället för att lättas är det också ofrånkomligt att de drabbade företagen i än högre grad kommer att behöva ännu mer omfattande, förbättrat och förlängt ekonomiskt stöd under motsvarande tid.

Med betoning av det vi framfört ovan om vår respekt för att det givetvis är av största vikt att motverka spridning av covid-19 och att människors hälsa alltid kommer först, vill vi på detta sätt ändå understryka att även skärpta föreskrifter och allmänna råd givetvis medför ekonomiska konsekvenser för företagen och i förlängningen därmed också påverkar sysselsättningen och samhällsekonomin i övrigt. Även detta bör vara en viktig del av avvägningen i samband med övervägandet av att införa skärpta restriktioner av olika slag.

Med vänlig hälsning

Jonas Siljhammar
VD

Stefan Lundin
Chefsjurist Branschjuridik